

ירושלים, כ"ז בשבט, תשס"ג

30 בינואר, 2003

חוזר מס' ח-06-2102

(8878.doc)

לכבוד

התאגידים הבנקאיים

הנדון: עמלות פירעון מוקדם של הלוואה שלא לדיור

(ניהול בנקאי תקין, הוראה מס' 454)

מבוא

1. בעקבות צו הבנקאות (עמלות פירעון מוקדם), התשס"ב – 2002 (להלן – צו הבנקאות), לאור הניסיון שנצבר ולאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות, תיקנתי הוראה זו כמפורט להלן:

התיקונים להוראה

2. בסעיף 1 (מבוא), במקום "צו הבנקאות (עמלות פירעון מוקדם), התשמ"ב – 1981", יבוא: "צו הבנקאות (עמלות פירעון מוקדם), התשס"ב – 2002 (להלן – צו הבנקאות)".

3. במקום האמור בסעיף 2 (תחולה), יבוא:
"א) כל סעיפי ההוראה, למעט סעיף 4(ב), יחולו על הלוואה שצו הבנקאות אינו חל עליה, שניתנה לתקופה של ששה חודשים לפחות ושסכומה המקורי אינו עולה על שווה ערך לסך שבע מאות וחמישים אלף ש"ח.

ב) סעיפים 4(א), 4(ב) ו- 6(ב) יחולו על הלוואה שצו הבנקאות וסעיף קטן (א) לעיל אינם חלים עליה.

ג) האמור בהוראה זו לא יחול על הלוואה שהתאגיד הבנקאי בחר להחיל עליה את האמור בצו הבנקאות".

דברי הסבר

החלת ההוראה גם על הלוואה שניתנה לתקופה של פחות משנה, הגדלת תקרת הלוואה לשבע מאות וחמישים אלף ש"ח וביטול העדכונים השנתיים לפי שינוי המדד.

4. בסעיף 3 (הגדרות):

א) במקום האמור בהגדרת "הודעה מוקדמת" יבוא:

" הודעה בכתב שנתן לוהה לתאגיד בנקאי על כוונתו לפרוע פירעון מוקדם במועד מסוים;".

דברי הסבר

דרישה שההודעה המוקדמת תהיה בכתב. מספר הימים הנדרש בכדי שההודעה תחשב כהודעה מוקדמת, הועבר לסעיף 5(א)(2) להוראה.

(ב) הגדרת "הלוואה במטבע חוץ" תהיה: "הלוואה נקובה במטבע חוץ או הלוואה שסכומה צמוד למטבע חוץ";.

(ג) במקום הגדרת "סכום נפרע", יבוא: "הסכום הנפרע", ולאחר המילים "בתוספת הפרשי הצמדה", יבוא: "או שער חליפין, לפי העניין, ובתוספת...".

דברי הסבר

ההגדרה הותאמה כך שהסכום הנפרע יכלול גם הפרשי שערי חליפין והפרשי ריבית שנצברו מיום התשלום האחרון ועד ליום הפירעון המוקדם. זאת, שכן יתרת הקרן המשוערכת במועד, שאינה יום התשלום התקופתי, כוללת הפרשי ריבית, שנצברו ממועד התשלום החודשי האחרון.

5. בסעיף 4 (פירעון מוקדם של הלוואה):

(א) בסעיף קטן (א) לאחר המילים: "לפרוע הלוואה" יבוא: "או חלק ממנה כאמור בסעיף קטן (ד)", ובסוף הסעיף במקום המילים "בהוראה זו" יבוא: "בסעיף 5 להלן".

(ב) בסעיף קטן (ב) ימחקו ברישא המילים: "על אף האמור בסעיף קטן (א)", וכן המילים: "שסכומה המקורי עלה על שווה ערך לסך 120,000 ש"ח ביום 1.1.95".

(ג) במקום האמור בסעיף קטן (ד) יבוא: "התאגיד הבנקאי רשאי להתנות כי סכום הפירעון לא יפחת מ- 25 אחוזים מיתרת הלוואה בצרוף הריבית והפרשי ההצמדה שנצברו ולא נפרעו עד יום הפירעון בפועל".

דברי הסבר

הקטנת סכום הפירעון המוקדם מ- 50% ל- 25% מיתרת הלוואה בצירוף הריבית והפרשי ההצמדה שנצברו ולא נפרעו עד יום הפירעון בפועל, וביטול ההגבלה על הסכום המקורי של הלוואה.

6. בסעיף 5 (עמלות הפירעון המוקדם):

(א) בסעיף קטן (א) (הלוואה בריבית קבועה):

(1) בסעיף קטן (א)(1), יבוא: "עמלה תפעולית שלא תעלה על 60 ש"ח";.

דברי הסבר

עיגון העמלה התפעולית בהתאם לצו הבנקאות.

(2) בסעיף קטן (א)(2), במקום "עד אחוז אחד", יבוא: "עד רבע אחוז".

דברי הסבר

הפחתת שיעור העמלה בדומה לשינוי שנערך בצו הבנקאות. רכיב עמלה זה נועד לפצות את התאגיד הבנקאי רק בגין הנזק שנגרם לו מחיפוש אחר לווה חלופי. הנזק שנגרם לבנק כק כתוצאה מאי הודעה מראש יכול להסתכם, לכל היותר, במרווח של הבנק לתקופה הרלוונטית.

(3) בסעיף קטן (א)(2), בסוף הסעיף יבוא: " ואולם אם נתן התאגיד הבנקאי הלוואה לצורך הפירעון המוקדם, לא תגבה העמלה האמורה בפסקה זו ביחס לסכום הלוואה החדשה שנתן;".

(4) בסעיף קטן (א)(3) תימחק המילה "זרם", ובמקום האמור לאחר המלה "התשלומים", יבוא: "העתידיים שהלווה חפץ לפרוע בפירעון מוקדם, כשהם מהווים לערך הנוכחי ביום הפירעון המוקדם על פי הריבית הנהוגה בתאגיד הבנקאי, לבין אותם תשלומים,

כשהם מהווים לערך הנוכחי ביום הפירעון המוקדם על פי הריבית החלה על ההלוואה ביום הפירעון המוקדם."

דברי הסבר

בהתאם לאמור בצו הבנקאות.

(5) בסעיף קטן (א)(4), במקום האמור אחרי המילים: "ויתרת הסכום המהוון", יבוא: "תקוזה מהסכומים כאמור בסעיפים קטנים (א)(2) ו-(ג)".

דברי הסבר

שינוי עריכה בהתאם לשינויים שנערכו בצו הבנקאות.

(ב) בסעיף קטן 5(ב) (הלוואה בריבית משתנה):

(1) בסעיף קטן (ב)(1), במקום הסיפא המתחילה במילים: "יום הפירעון לענין פסקאות...", יבוא:

" יראו לצורך חישוב העמלה כאמור בסעיף 5(א)(3) את יתרת הקרן במועד שבו חל או יכול היה לחול שיעור ריבית חדש, כתשלום העתידי האחרון בזרם התשלומים העתידי שהלווה חפץ לפרוע;".

דברי הסבר

העמלה הכלכלית המעוגנת בסעיף 5(א)(3) תיגבה באופן כזה, שהיוון כל התשלומים יעשה עד למועד שבו צריך לחול שינוי בשיעור הריבית על ההלוואה. לצורך ההיוון האמור יראו ביתרת הקרן במועד שבו צריך לחול שינוי בשיעור הריבית על ההלוואה, כאילו היא התשלום האחרון.

(2) בסעיף קטן (ב)(2), במקום המילים: "עמלת הפירעון המוקדם לא תעלה על הקבוע בסעיפים 5(א)(1) ו-5(א)(2), יבוא: " לא תיגבה עמלה כאמור בסעיף 5(א)(3);".

(3) אחרי סעיף קטן (ב)(2) יבוא:

"(3) נעשה הפירעון המוקדם ביום שינוי הריבית, תיגבה עמלה כאמור בסעיף 5(א)(1) בלבד.

(4) לצורך הנוסחה לחישוב עמלת פירעון מוקדם בהלוואה בריבית משתנה במטבע חוץ, ייקח התאגיד הבנקאי בחשבון גם את ההפרשים בגין השינוי שחל בתוספת שמעבר לעוגן הריבית המשתנה".

דברי הסבר

לפסקה (3): אם הפירעון המוקדם נעשה ביום שינוי הריבית, לא תיגבה עמלה בגין אי הודעה מוקדמת. זאת, שכן ניתן לראות במועד שינוי הריבית כתחנת יציאה, שבה הלווה יכול לפרוע את ההלוואה מבלי לשלם עמלת פירעון מוקדם, למעט עמלה בגין הוצאות תפעוליות.

לפסקה (4): בהלוואה במטבע חוץ, שינוי בתוספת שמעבר לעוגן הריבית המשתנה עשוי לקרות עקב גורמים שאינם בשליטת התאגיד הבנקאי ואינם מתייחסים בהכרח ללווה עצמו.

(ג) סעיף קטן 5(ג) (שוונות) יסומן (ה), ולפניו יבוא:

"(ג) בהלוואה צמודה למדד – נוסף על העמלות לפי סעיף 5(א), רשאי התאגיד הבנקאי, אם נעשה הפירעון המוקדם בין היום הראשון לבין היום החמישה עשר בחודש, לגבות עמלה בגובה הסכום הנפרע, כפול מחצית השיעור הממוצע של השינוי במדד, בשנים עשר המדדים האחרונים שפורסמו לפני יום הפירעון.

(ד) תאגיד בנקאי רשאי לסרב לקבל פירעון מוקדם של הלוואה בלא הודעה מוקדמת של לפחות 30 ימים מראש, במקרים להלן:

(1) הלוואה במטבע חוץ.

(2) הלוואה צמודה למדד כאשר מועד הפירעון המוקדם המבוקש הוא בין היום הראשון לבין היום החמישה עשר בחודש."

דברי הסבר

- בהלוואות במט"ח קיים חשש לפירעון מוקדם מאסיבי של הלוואות במקרה של ציפיות לפיחות. תופעה כזאת עלולה להביא לפגיעה ביציבות הבנקים, ולפיכך יש מקום לחייב את הלווה במתן הודעה מראש של תקופה קצובה.

- כאשר מועד הפירעון המבוקש הוא בין היום הראשון לבין היום החמישה עשר בחודש, נקבעה חובת הודעה מוקדמת.

(ד) בסעיף קטן 5(ה) (שונוות):

(1) פסקאות (1) – (3) יבוטלו. (פסקה 2 נערכה מחדש כסעיף 5(ג)).

(2) פסקה (4) תסומן (1), ובמקום: "צו הבנקאות (עמלת פרעון מוקדם), התשמ"ב – 1981", יבוא: "צו הבנקאות".

(3) אחרי פסקה (1) יבוא:

"(2) מסר הלווה הודעה מוקדמת ולא פעל לפיה, לא תיחשב לצורך חישוב העמלה, הודעה מוקדמת נוספת שנתן הלווה לגבי פירעון מוקדם של אותה הלוואה, במשך 6 חודשים מהמועד שנקבע לפירעון המוקדם בהודעה הראשונה".

דברי הסבר

בדומה לקבוע בצו הבנקאות.

7. אחרי סעיף 5 (עמלת הפירעון המוקדם), יתווסף:

"הודעה מוקדמת"

א.5 (א) הודעה מוקדמת תינתן באחת מדרכים אלה:

(1) במסירתה בסניף התאגיד הבנקאי;

(2) במשלוחה בדואר, ורואים את ההודעה המוקדמת כמבוצעת ביום שנתקבלה בתאגיד הבנקאי, ובדואר רשום - 3 ימים לאחר תאריך המשלוח.

(ב) הודעה מוקדמת לא תינתן יותר מ- 60 ימים לפני המועד שקבע הלווה לביצוע הפירעון המוקדם".

דברי הסבר

בדומה לקבוע בצו הבנקאות.

8. בסעיף 6 (דף הסבר):

- (א) במקום המילה "המבקש", יבוא: "הן בעת בקשת הלווה", ובסיום המשפט יבוא: "והן לאחר ביצוע הפירעון המוקדם".
- (ב) הפסקה המתחילה במילים "לעניין זה..." תסומן (א).
- (ג) בסעיף קטן (א)(1), במקום המילים: "חלה ההוראה", יבוא: "חל סעיף 5 להוראה".
- (ד) במקום האמור בסעיפים קטנים (א)(2) ו-(א)(3) יבוא:
- " (2) הבהרה בדבר האפשרות לתת הודעה מוקדמת של 30 ימים לפני מועד הפירעון, וההשלכות של אי מתן הודעה כאמור;
- (3) הבהרה לגבי המשמעות של ביצוע פירעון מוקדם של הלוואה צמודה במועדים שונים במהלך החודש;
- (4) כל סוגי עמלות הפירעון המוקדם שישגבה התאגיד הבנקאי מהלווה, וסכומן ככל שניתן לדעת מראש סכום זה".
- (ה) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
- "(ב) לאחר ביצועו של הפירעון המוקדם ימסור התאגיד הבנקאי ללווה דף הסבר המפרט את מרכיבי עמלות הפירעון המוקדם שגבה מהלווה וסכומן, ואת שיעור הריבית הנהוגה בתאגיד הבנקאי".

דברי הסבר

הסדרת הגילוי הנאות ללקוח בהתאם לצו הבנקאות.

9. בסעיף 7 (נוסחה לחישוב) וכן בכותרת נספח א (נוסחה לחישוב עמלת פירעון מוקדם): במקום "סעיפים 5(א) ו- (ב) יבוא: "סעיף 5(א)(3)".
10. בנספח א (נוסחה לחישוב עמלת פירעון מוקדם):
- (א) סעיף ב. יסומן ב. (1) "הנוסחה הכללית", ואחריו יתווסף סעיף ב. (2) "הלוואות בריבית משתנה במטבע חוץ" כמפורט בהוראה.
- (ב) בסעיף ג(1) (פירעון מוקדם חלקי), בסוף המשפט יבוא: "או לחילופין כחלק היחסי של העמלה בגין פירעון מלא של הלוואה".
11. אחרי נספח א יבוא נספח ב: "קביעת שיעור הריבית הנהוגה בתאגיד בנקאי", כמפורט בהוראה.

דברי הסבר

תאגיד בנקאי יחשב את הריבית הנהוגה בתאגיד בנקאי לצורך עמלת פירעון מוקדם, כאמור בהגדרה בסעיף 3 להוראה. ניתן להתבסס על חישוב שיעור הריבית הנהוגה, בדרך המפורטת בנספח ב' להוראה.

תחילה

12. (א) תחילת התיקונים להוראה על פי חוזר זה היא מיום 1.7.2003.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), תחילת התיקונים להוראה על פי סעיפים 6(א)(1) ו-(2) לחוזר זה היא לא יאוחר מיום 1.4.03.

עדכון הקובץ

13. מצ"ב דפי עדכון לקובץ ניהול בנקאי תקין. להלן הוראות העדכון:

להכניס עמוד

(1/03) [4] 454 -1-7

להוציא עמוד

(8/01) [3] 454 -1-5

בכבוד רב,

יצחק טל

המפקח על הבנקים